

gačev, grom možnarjev in drugi radostni kriki. Vesela stopi neki popoldan Judita k Ljuboslavi v sobo in jo vpraša: hoče li iti na trgatve v vinograd? „Danes ne pojdem“ odgovori Ljuboslava; nekaj se mi ne ljubi, ker boli me glava; pa zastalo mi je tudi mnogo računov, ki morajo biti vredjeni še pred venčanjem“.

„O jojmine! jez bi pa tako rada šla; bode namreč pri trgačih, kakor so pravili, po dokončanem delu godba in ples, in to bi za vse življenje rada videla“.

„To more tudi lahko biti, draga Judita; Ljubkovič gré na vsaki način tje, in ti ideš ž njim“.

„Z Ljubkovičem?“ — zavpraša nekako naglo in strastno. Okó jej zablistkne in lice porudi.

To vprašanje se nekako čudno zdi Ljuboslavi. — Zdaj stopi Ljubkovič v sobo, naznanjaje, da odhaja v vinograd. Nagloma pristavi Judita: „Tudi jez želim iti v trgatve, in Ljuboslava mi je rekla, da morem iti z vami, gospod Ljubkovič“. — Tu izmenjata Judita in Ljubkovič čudovit pogled, in Ljubkovič zarudi. Ljuboslava, držeča spise v roki delala se je, da v nje gleda, naglost vendar, s katero je Judita nagovorila Ljubkoviča, naredila jo je nekako sumljivo; — pogleda toraj od strani in vidi, da je Ljubkovič zarudel. Tudi migljaj njunih oči ni jej ostal skrit.

„Ta dva imata gotovo nekaj v dogovoru, — morebiti snujeta za mene kako nepričakovano veselico“ — misli si Ljuboslava — „nečem jima toraj veselja kratiti“.

„No, sta li gotova?“ — zapraša glasno.

„Da! ako nimate nič več zaukazati“ — reče Ljubkovič.

„Nič več“ — odvrne Ljuboslava; zastran mene lahko odhajata“.

S tem se Ljubkovič in Judita poslovita in gresta, Ljuboslava pa je ostala pri svojem delu.

Hitreje, kakor je mislila, zvršila je Ljuboslava račune, ter položi jih na stran. Zdaj potiplje se za glavo in reče: Glava ne boli me več toliko, in mogla bi iti tudi jez na zrak. Čajte le! šla bom za unima dvema, bom le videla, kaj snujeta skrivaj.... zdajci pojdem, in to po bližnici skoz dolino; — opazevala bom tako lahko že iz daljave priprave, ki jih delata za moje oveseljenje! To bo smeha, ako nenadoma pred nju stopim.

Urno se napravi in odide.

Vinograd je bil najskrajniši na izhodni strani; — do pol ure dolgi pot vlekel se je s pričetka poleg njiv, in zatim poleg vinogradov. Ljuboslava, veselo skakljaje ko urnonoga srnica skoraj pride po dolinici do domačega vinograda, ki je segal celó doli v gričevo podnožje in delal tukaj precej velik ovinek. Trgači so bili se ravno povrnili od vrha doli in pričeli trgatve skrajni red. Ljuboslava vpraša jih za mladega gospoda, al v odgovor dobí, da ne vedó, kam se je podal; — mudil se je tudi le prav malo časa pri njih, dodadó delavci, potem pa je odšel tje okoli griča. — Ljuboslava nekoliko postoji in se zamisli; dalje vprašati ni hotela, da bi pri trgačih ne probudila kake sumnje. Kmalu napravi se tudi ona naprej, krene tje okoli griča, gré do konca vinograda, potem pa se pospne poleg mejnega plóta polagoma naviš. Iz daljave opazi gosto gabrovo lópico, katero so bili nasadili rajni njen blagi oče blizo vrha brega gori kakor počivalo v vroči poletni dôbi. Ljuboslava krene tje gori.

Ravno dospela je bila Ljuboslava k odzadni strani lopice, ko zasliši Ljubkovičev glas.

Postoji, in poslušaj.

Enaka okamnelemu kipu postane, slišajoča naslednje Ljubkovičeve besede: „Judita! — vi ste me storili najsrečnejšega pod solncem z oblubo vašo, da hočete biti moja....“ Judita odgovori na to: „I tudi

jez imenujem izmed vseh svojih dni najsrečnejši tisti čas, o katerem sem se le-sem povrnila, da pomagam obžalovati očeta Od blaženega trenutka, ko sem vas videla prvič, podajočega Ljuboslavi šopek jagod, od taiste ure bili ste Vi edina misel moja. Zavest, da njo ljubite, mučila me je neprestano, in samo iskrena strast, ki mi je zavzemala srce, môgla me je prisiliti, da sem se vam približala. Toda zdaj glejte, da se brž ko morete ločite od Ljuboslave, ktera snuje že priprave za venčanje. Vsaki njen vam namenjeni pogled mi je nož v srce, in komaj že čakam, da začujem besedo: ločitev“.

„Vse hočem tebi za voljo in ljubav storiti, Judita; vse, — zakaj željno hrepenim po taistem času, ko te bom mogel peljati ko zaročnico pred oltar“ — strastno reče Ljubkovič.

Vsa čuvstva spuntajo in razsrdijo se v Ljuboslavi, udje po vsem životu tresejo se jej ko šiba, — rahlo naslani se na tanka gabrova stebelca, da ne pade, — in tako en čas postoji. — Daljnega razgovora ni več razumela; kajti v ušesih jej je šumelo, kakor hrum mogočnega slapa, kakor bobnenje silnega groma; — vid se jej omrači in dozdeva se jej, da nahaja se v gosti tmini in globokem močvirju, kjer jo napadajo divje zveradi vsake vrste. Kakor kip iz marmeljna stala je, mrzla, nepremična. Konečno umiri se čuvstev strahoviti boj, — okó in vid se jej razvedri, trepetanje udov prestane; — al boriti se je mogla mnogo, da ni vnovič omedlela.

Polagano zgrudi se v travo.

(Dalje prihodnjič.)

Nemškutar. *)

(Iz „Slovenije“ 22. septembra 1848.)

Valovje napné se, Sloven'ja ne spi,
Viharju grozivnemu brambe gradi,
In dvigne perute iz praha;
Pa kamor oberne jih lep samolet,
Zavira namembe ponemčen izmet,
Ki kita do križa mu maha.
Natihoma, brate, povedal ti bom:
O tebi sramuje slovenski se dom,
Sramuje se, votli nemškutar!

Presilnimu tlačanju priti v okom,
Napravlja Sloven'ja zedinjen si dom,
In neče se v Nemško vtopiti;
Nasprotno modruje otujčen izbirk:
Zdaj ravno se praži na Nemškem ocvirk,
Hitimo deležni ga biti!
Sloven'ja kovarnik zavidljiva ni,
Zapovdi se ona devete derži,
Ter neče ga, votli nemškutar!

Sloven'ja slobodna potrebo spozná,
Da šoli domačo besedo vpeljá,
Besede slovenščine gladko;
Ožuljen učitelj pa briše si znoj:
Kaj bomo tradirali, misli, oj! oj!
Sej nemamo drujga ko pratko!
Učil je, ne zabi! Slovenec modrost,
Ko glodal še Neme je medvedovo kost,
Se našlo bo, votli nemškutar!

*) V „Novicah“ je razglasil Koseski vse svoje pesmi, ki jih je doslej na svetlo dal, razun te, ki je l. 1848. natisnjena bila v časniku „Slovenija“ in ktere se slavni pesnik, kakor je unidan odboru Matičinemu pisal, sam več ne spominja. Zato naj jo „Novice“ vvrstijo drugim njegovim pesmam v našem listu natisnjenim.

Visoko pomenlive barve veli
Nositi sinovom Sloven'ja po tri,
Rudečo in modro in belo;
Nasprotno ji sili nezvesti rojak,
Za modro rumeno, za belo oblak,
Terdivši da to bo slovelo.
Rudeča v ti družbi, prijatelj, je čert,
Rumena zavist je in črna je smert,
Za tebe so, votli nemškutar!

Sloven'ja, ne bojte se, rešena je,
Junaško namembe dosegla bo vse,
Odpadnika kljub je ne moti;
Le včasih oserčeje ji serda kipí,
Iz čiste da matere snet se rodi,
In tako snetivca zaroti:
Ti tujcu nemarno bi svoje prodal,
Pod mizo njegovo boš trohice bral,
Podnožnica, votli nemškutar!

J. Koseski.

Dopisi.

Iz Dunaja 14. avgusta. (*Učitelji v kmetijskih učilnicah.*) Kakor je bralcem „Novic“ znano, se nas med drugimi nahaja letos deset učnikov iz Kranjskega v gospodarstveni šoli na Dunaji. Res da mora vsak hvaležen biti, kdor je vvrsten tem koristnim učilnicam. Od vseh krajev Cislajtanije se nahajajo tu učniki, vsi pa med saboj brez ozira na národnost živimo v bratovski zvezi. Da smo si pa zlasti še Slovenci med seboj posebni prijatelji, kdo bi nam to za zlo jemal; saj „kri ni voda“. Kakor je bilo vsakemu učeniku, ki je bil za gospodarstveno šolo odbran, že naprej pismeno naznanjeno, smo se vpisovali 7. in 8. avgusta pri ministerskem tajniku g. dr. Lorenc-u v tukajšnji politehniko, kjer se tudi zdaj poduki prednašajo. Vvrsteni smo bili koj pri vpisovanju po okoliščinah podnebja in lege krajev, iz katerih smo domá, v 3 razrede. Učniki iz bolj goratih krajev, in sicer kranjski Gorenci, gornji Korošci in gornji Štajerci, Tirolci in Salcburščani, in nekaj doljnih in gornjih Avstrijancev nas je skupaj v II. razredu; — naši notranjski in dolenjski učitelji pa so vvrsteni učiteljem, ki so domá v bolj ravnih krajih in iz milejšega podnebja. V II. razredu se nam razkladajo naslednji poduki: kmetijstvo, sadjereja, fizika, čbelarstvo, kemija, naravoslovje in gozdarstvo. Ti predmeti so obligatni, in se izvzemši nedelje razkladajo vsaki dan od 8. do 12. ure; — popoldne pa ob pondeljkih, torkih in sredah od 4. do 6. ure, — ob četrtnih, petkih in sobotah popoldne sicer za II. razred ni za trdno določenega poduka, namesti tega pa bomo imeli pod vodstvom dotičnih profesorjev te dni izhode v razne gospodarstvene in obrtnijske učilnice in fabrike, kjer se bo to tudi praktično kazalo, česar se v šoli teoretično učimo. Vinoreja ni obligaten nauk, vendar se bomo menda tudi tega poduka vsi učitelji iz Kranjskega učili; kajti prislovica pravi, da „na sedem let vsaka reč prav pride“. Pri vpisovanju smo bili dobili tudi vsak svoj tiskani podučni red, kakor tudi imenik profesorjev, ki nauke prednašajo. V čast teh gospodov morem javno izreči, kakor je lani že izrekel to g. Tomšič v „Novicah“, da so vsi prav izvrstni, jako učeni možje. V četrtek 12. t. m. dopoldne nas je počastil med podukom minister kmetijstva grof Potocki, in se pomudil v vsakem razredu en čas, ter pazljivo poslušal, kako se uki prednašajo. — Danes smo imeli v vsakem razredu tudi še volitev nadčelnika, kateri je določen v to, da je posrednik med nami in profesorji, in pri katerem se vse potrebno izveda, kar kdo v oziru podukov itd. pozvedeti želi. Sklenili smo dalje tudi danes, da bomo imeli prihodnjo

sredo 18. dne t. m. na rojstni dan svitlega cesarja skupno sv. mašo. In tako srčen pozdrav iz daljave dragim rojakom!

J. Levičnik.

Iz Istre. (*Spomin iz Amerike.*) Jože Gašprlin, po domače Sirnik iz Vojskega, ki se je letos o sv. Jurju iz Kranjskega preselil v Ameriko, pisal je prvič iz nove domovine. Gotovo bo zanimalo njegove znance in prijatelje, kako je popotval in kako se mu zdaj godí. Evo kratek posnetek iz njegovega obširnega lista! Iz Ljubljane do Havre de Grace (francosko mesto poleg morja) se je vozil po železnici, toraj okolice nikjer ni mogel na tanko ogledovati, kajti železnice so povsod hitreje kot naše avstrijske; vendar pripoveduje zanimive reči, ktere je videl tu in tam na postajah. Pri Augsburgu na Nemškem so možaki blizo tako napravljeni kakor Kranjci, ženske so pa tako našemljene, kot da bi vsaka pol mernika ješprena za pasom na hrbtu nosila, da se mora kar krivo držati. V Stuttgart-u je videl največi kolodvor, na katerem se lepota in trdnost lepo strinjata. Dvorane, kjer ljudje dohoda železnice čakajo, so okinčane s krasnimi malarijami in velikan-skimi zrcali, da se vsa dvorana v vsakem vidi. Ena dvorana je tako prostorna, da bi na njenem mestu lahko dva mernika rži posejal, visoka pa je kakor cerkev. V Strassburg-u je slavno znana cerkev „Münster“, ktere si ne upa popisovati, kajti za to bi moral celo knjigo napisati; na desni strani vélikega oltarja je ura, ki kaže minute in sekunde, dneve in mesece, za vsaki dan svetnika, ktereга cerkev praznuje, stan solca in lune, stan premičnic in drugih zvezd, cerkveno leto z vsem, kar je v pratiki, in to vse suče mehanika; — nad vélikim oltarjem prikaže se vsaki dan druga podoba, ki znamenjuje, kateri dan tedna je. V torek („dies Martis“ po latinsko) je videl Mart-a (božanstvo vojske) na vozu po vojaško napravljenega, ki se je ravno do srede oltarja s štirimi konji pripeljal. Luna (znamenje pondeljka) bežala je pred njimi; videl je le še njene pete. Še više nad tem prizorom prikaže se vsaki dan svetnik, ktereга tisti dan cerkev praznuje; vse te podobe sučejo se same po sebi mehanično. V Parizu so ga Francozje posebno začudeno gledali, ker ne vidijo vsaki dan jerhastih hlač; kateri so znali nemški, ti so ga radovedno popraševali, od kod je domá; al „Laibach“ to jim je turška vas. Še le, ko jim je začel praviti o stari Iliriji, razumeli so ga nekteri. — 1. maja je šel z vso družino na parobrod „Westphalia“, na katerem so v Ameriko odplavali. Brod je jako velik, čez 160 korakov dolg, 4 sežnje visok, ima tri jambore, katerih spodnji deli so iz vlitiga železa poprek pol sežnja debeli. Vseh ljudi je bilo na brodu čez 1100, večidel izseljencev, ki so imeli vsak dosti robe in ropotije seboj, pa so imeli vsi prostor v barki. Bilo je tudi razun kapitana 8 oficirjev, 2 zdravnika, 1 proviantmajster (ki za jedila in pitje skrbi), 1 inženir, 2 mizarja, 12 gasilcev, mesarji, peki in brivec. Hrano so imeli dobro in čedno, kruh vsak dan po peki. Morsko bolezen so dobili vsi, samo gospodar in stareji sin ne, pa so se tudi drugi v dveh dneh ozdravili in potem toliko raje jedli. Ribe so videli vsakovrstne, tudi some. Prejadrali so vsaki dan čez 330 morskih milj, največ 357 milj, in v enajstih dneh so preplavali morje. Prisedši v Novi Jork, je spal naš rojak v hiši „Castle Garden“ imenovani, v kateri lahko 3000 ljudi jesti in posteljo dobí. Potem je popotoval zopet po železnicah, ktere v Ameriki tako naglo letijo, da pesek nakviško letí. Prve Kranjce je dobil v Cold Spring blizo Richmond-a, naselil se je malo na stran v St. Jožefovo in kupil 210 oralov zemlje. Zdravi so vsi in veseli zemljo rijejo; hiša mu že stoji, ima pa zdaj 2 vola, kravo, 5 presic in mačko z mladimi; jelenov, zajcev, fazanov itd.